

Ting er enigt med mig i, at den Slags Ting skulle vi her saa lidt som muligt komme ind paa. I de første 10—15 Aar, efter at vi havde faaet en fri Forfatning, blev der aldrig forhandlet et kirkeligt Spørgsmaal, ikke en Gang et Lønnings-spørgsmaal, i dette Ting, uden at det altid blev fremhævet: Der er lovet den evangelist-lutherste Folkekirkse en Forfatning, vi lade saa vidt muligt alt ligge, til den er kommen i Stand. Siden er der ikke holdt saa meget paa det; men vi have stadig søgt at hævde, at Kirkens indre Forhold ville vi saa lidt som muligt røre ved, og jeg er overbevist om, at paa samme Standpunkt vil det høje Ting stille sig nu. Det hører til dette Tings særlige Missioner at varetage de Institutioners Løb, som den almindelige Valgrets Repræsentation maa ske kunde udsætte for en ensidig Afgørelse, og denne Mission vil Tinget selvfølgelig fremdeles opfylde.

Men, vil man maaste sige, naar der nu en Gang er en saa decideret Uvilje mod disse Accidenser, bør man afløse dem, enten det er betænkeligt eller ikke. Seg skal imidlertid sige, at efter min Mening overdriver man noget den store Uvilje mod Accidenserne. Det er særlig i Byerne Uviljen er, men der maa man ogsaa trække noget fra. Det er jo en bekendt Sag — hvad der i øvrigt ikke skal være sagt til Fortlejnelse af Bybefolkningen — at en stor Del af denne slet ikke opfylder sin Offerpligt; og at de, der ikke ofre, ere mest imod Accidenserne, er i og for sig ikke vankeeligt at forstaa. At de derimod, som baade bringe Offer og Præstepenge, ogsaa i Virkeligheden særlig ere imod Accidenserne mere end imod det andet, er muligt; men mon det ikke staar i Forbindelse med den uheldige Maade, hvorpaa Folk skulle yde deres Accidenser her i Kjøbenhavn? Det har i og for sig ogsaa mindre at sige, hvorledes Stemningen er i Købstæderne og Kjøbenhavn, thi de komme ikke ind under denne Lov. Man kunde tage Købstæderne og Kjøbenhavn ind under denne Lov, hvis det blot gjaldt Offeret; men man kan selvfølgelig ikke tage dem med, naar det gælder Accidenserne, der jo for Byernes Vedkommende spille en langt større Rolle end for Landet. — Og hvad Landet angaar, er det min Erfaring, at der er langt større Animositet mod Offeret end Accidenserne. I ældre Tider, da der var Præster, der mest gabe sig af med at være Statsembedsmænd og ikke satte særlig megen Pris paa at være alt for den Befolkning, de vare iblandt, ved jeg godt, at der forefaldt forargelige Optrin; men efterhaanden som

Præsterne ere komne til at tage mere aandelig paa Sagen, og de Præster vistnok snart ere talte, som overhovedet forlange noget og ikke ere fornøjede med, hvad de faa, ere alle Vankeligheder efterhaanden faldne bort. Der kan være et enkelt Sted, hvor der er en umedgørlig Præst, men ellers hører man intet som helst om det. — Og hvad Præsterne angaar, tør jeg ubetinget sige, at der er stor Forstel paa deres Stemning over for Offeraflysningen og Accidensaflysningen. Man er efterhaanden kommen ind paa, at det er nødvendigt at afløse Offeret. Det er meget faa Steder, at Offeret har beholdt noget af sin oprindelige Karakter. Mange Steder bliver der slet ikke ofret paa Højtidsdagene i Kirken, men man sender Offeret hjem eller leverer det til Væveren. Andre Steder synger man den lange Salme, som er befalet, og saa kommer der en to, tre Stykker, højest en halv Snes, som ved deres Trofald mod Traditionen kun yderligere konstaterer, i hvilken Grad det hele er et sørgeligt Stuespil. — Under alle Omstændigheder kan det ikke hjælpe at holde paa Offeret, man maa helst uden videre betragte det som noget, der maa forsvinde, noget, der har overlevet sig selv. Men for Accidensernes Vedkommende ere mangfoldige Præster meget betænkelige ved fuldstændig at gaa ud af det Spor, man har været i fra Kirkens første Dage, fuldstændig at udslutte ethvert Frivillighedsforhold ogsaa paa Omraader, hvor det ikke er jordærvet ved Tvangsforanstaltninger — og det er det faktisk ikke endnu for Accidensernes Vedkommende — at ophæve det der, hvor det endnu har naturlig Betingelse for at eksistere.

I nær Forbindelse dermed staar, hvad jeg skal slutte med at udtale, at der er jo en almindelig Tendens i vore Dage, i alt Fald fra alle deres Side, som ønske Kirken det vel, henimod, at Kirken maa blive et for sig og Staten noget for sig. Man ønsker, at det skal staa klart for alle, at Kirken er et særligt Samfund med sit særlige Formaal, som ikke falder sammen med Statens, og at Kirkens Embedsmænd ikke ere Embedsmænd i samme Forstand som Statens, at de have en helt anden Virkemaade og staa i et helt andet Tillidsforhold til Befolkningen. Men man tager storlig fejl, hvis man tror, at Lønningsmaaden der er uden Betydning, tværtimod. Den kan være af den Bestaafenhed, at den forkludrer Begreberne og sammenblander Stat og Kirke, men den kan ogsaa være saadan, at den klarer Forholdet, og det maa man ogsaa tage i Betragtning.

Men det er i øvrigt langt fra min